

Met de *Alcedo* door het Canal du Midi

De *Alcedo* is een grote Lemsteraak uit 1927, die in 1996 in zeer slechte staat werd aangekocht. Na een ingrijpende restauratie werden de afgelopen jaren reizen gemaakt naar onder meer de Scilly eilanden, Noorwegen, Griekenland en Turkije. In deze aflevering, deel 7, het Canal du Midi, alsof je in een historisch museum vaart.

Tekst en foto's: Fred Koch

Carcassonne

De volgende ochtend komen we om 11.30 uur aan in Carcassonne. Vouwfietsen aan land en naar La Cité, een in de 19de eeuw zeer goed gerestaureerde vestingstad uit de middeleeuwen met een kasteel dat een belangrijke rol gespeeld heeft in de Karthaarse geschiedenis. Het staat bekend als het mooiste voorbeeld van een middeleeuwse stad in Europa en was de grootste Kathaarse vesting. Met zijn 52 torens en 3 km vestingmuur is het een indrukwekkend complex. Gelegen op een heuvel heb je er een prachtig uitzicht over de rest van

Carcassonne, de rivier de Aude en het omliggende landschap met op de achtergrond de Pyreneeën.

Tegenwoordig loopt het Canal du Midi door de stad Carcassonne, maar oorspronkelijk liet het kanaal Carcassonne links liggen, omdat de stad niet mee wilde betalen om het kanaal door de stad te laten lopen. Toen het gemeentebestuur zich later realiseerde dat ze niet meedeelden in de economische opleving die het kanaal overal in de regio bracht, wilde men dat corrigeren. Het heeft tot 1780 geduurd voordat het kanaal verlegd werd en door de stad liep.

Naar de Middellandse Zee

Diezelfde avond nog 7 km en drie sluizen verder gekomen en vervolgens de volgende twee dagen nog 56 km en 14 sluizen tot Le Somail waar we het Canal du Midi zullen verlaten om het Canal de la Robine te nemen, dat ons naar Port-la-Nouvelle zal brengen. Onderweg komen we door de sluis waar de trotse sluiswachter een interessante beeldentuin heeft aangelegd. Sommige beelden kunnen bewegen en geluid maken. We komen die dag 34 km verder. De volgende dagen begint het landschap duidelijk te veranderen. We worden nu vergezeld door het geluid van krekels en de groene begroeiing op de oevers verandert in geel gras met cactussen. De Middellandse Zee laat zich gelden. Het is de laatste

Carcassonne - La Cité.

De viertrapssluis St Roche heeft ons 9,5 m laten dalen.

Afdalen in de drietrapsluis Trébes.

Klipper de Dageraad.

tijd erg warm en door de gestreken masten kunnen we de zonnetent niet opzetten. Een groot gemis als je uren achtereen in de zon aan het roer moet staan.

Aangelegd in La Somail, om een bezoek te brengen aan een Nederlander die daar met zijn metgezellinnen aan boord van zijn grote klipper de *Dageraad* woont. Gezellig onder de schaduw van een boom een biertje gedronken en advies ingewonnen over de vaart door het Canal de la Robine. Het was interessant de verhalen te horen hoe ze, na vele jaren door Frankrijk zwerven, daar op een fantastisch plekje zijn neergestreken. De masten zijn nu te koop. Er liggen trouwens in het Canal du Midi veel oorspronkelijk Nederlandse schepen zoals tjalken, klippers en luxemotors die omgebouwd zijn tot varende woon/vakantiehuis.

Noodweer

Eind van de middag schutten we het Canal de

la Robine in. Het blijft spannend, want in dit stuk zullen we de laagste brug en het ondiepste water moeten passeren. Op weg naar de kruising met de rivier de Aude barst er een extreem heftig noodweer los met harde windstoten dwars op het schip. In een mum van tijd ligt het schip vol met afgebroken takken. Ik vraag me af wat ons bij de Aude te wachten staat en of de rivier die we moeten oversteken door de overvloedige regenval veranderd is in een kolkende watermassa. Met slecht zicht, vanwege de zware regenval, komen we op de Aude. Na de kaart bestudeerd te hebben kies ik ervoor de rivier over te steken een stukje stroomopwaarts en langs de hoge wal stroomafwaarts te varen door de openstaande sluis en het kanaal weer in. We hebben geen van de tonnen die op de kaart staan gezien en halen opgelucht adem dat we weer in het kanaal zijn.

De volgende dag samen met een huurboot die daar al eerder lag, door de sluis nadat ik de schipper had uitgelegd dat het me verstandig leek dat ik met mijn 40 ton eerst de sluis zou invaren. Hij begreep het en bij de volgende sluis lag hij keurig op me te wachten om me weer als eerste de sluis in te laten gaan. De doorvaarthoogte onder de Romeinse brug in Narbonne viel erg mee en we namen een paar uur om te passagieren, voordat we de reis voortzetten naar Port-la-Nouvelle. Van de ondiepte van 1,1 m volgens de kaart merkten we met onze diepgang van 1,25 m niet veel, alleen een beetje modderig schroefwater. Aan het eind van de middag voeren we Port-la-Nouvelle binnen en vonden een geschikte ligplaats aan een kade in de vissershaven.

Morgen 2 juli komt er vier man extra bemanning aan boord en kunnen we, na een kanaaltocht van 12 dagen en 70 motoruren, eindelijk de masten weer overeind zetten. Ik zie er naar uit om de reis naar Griekenland zeilend voort te zetten. Viola en ik vonden beiden dat de

De laagste brug, de Romeinse brug in Narbonne.

De Middellandse Zee komt er aan.

kanaaltocht een stuk interessanter was dan we van tevoren hadden ingeschat. Dus zeer aan te raden maar dan wel in kleinere afstanden per dag om wat meer te kunnen passagieren. 📍

Met een talie in de bokkenpoot de mast naar achteren schuiven.

De giek van de bezaan als spruit.

Canal de la Robine

Het Canal de la Robine, dat het Canal du Midi via Narbonne verbindt met de haven Port-la-Nouvelle aan de Middellandse Zee, was oorspronkelijk geen onderdeel van het Canal du Midi, dat Narbonne links liet liggen en bij Agde in de Middellandse Zee uitmondt. Narbonne was van oorsprong een belangrijke Romeinse stad, gelegen aan de weg van Spanje naar Italië en stond via een kanaal in verbinding met de Middellandse Zee. In de Middeleeuwen was het een belangrijk religieus en commercieel centrum. Maar in de 17de eeuw, toen het Canal du Midi werd aangelegd, was het duidelijk in verval geraakt. De haven aan het Canal du Midi voor Narbonne was Le Somail op een afstand van 13 km. Toen het Canal du Midi in 1681 een commercieel succes bleek, verlangden de handelaars van Narbonne een verbinding met het Canal du Midi en in 1686 werd het Canal de la Robine aangelegd tot aan het riviertje de Aude vanwaar goederen nog 6 km over het land naar Le Somail vervoerd moesten worden. Een kleine eeuw later, in 1776, werd het Canal de la Robine pas doorverbonden met het Canal du Midi via een recht kanaal, het Canal de Jonction, met zeven sluizen een hoogte van 20 m overbruggend. Door deze route via Narbonne naar Port-la-Nouvelle te nemen is de reis naar de Middellandse Zee 30 km korter. Wel kom je op dit stuk de laagste brug tegen, de Romeinse brug in Narbonne met een doorvaarthoogte van 3,30 m en een flink aangeslibd stuk met een diepte van slechts 1,10 m volgens de pilot. Wij hadden met onze diepgang van 1,25 m echter geen enkel probleem

Katharen

Tijdens de tocht over het Canal du Midi kom je zeker in aanraking met de boeiende geschiedenis van de Katharen, een christelijk religieuze stroming die in de late Middeleeuwen belangrijk was in dit zuidelijke deel van Frankrijk maar ook in het westen van Duitsland volgelingen had. De Katharen wezen het Oude Testament af en baseerden zich volledig op de missie van Jezus, die zij echter niet als een door God gezonden zoon beschouwden. Ook geloofden ze in reïncarnatie. In de Kathaarse godsdienst was er geen plaats voor de (rooms-katholieke) Kerk als plaatsvervanger voor God op aarde. Integendeel: eenieder droeg de "goddelijke vonk" in zich en had de plicht om anderen daarvan op de hoogte te brengen. Ook het lijden van Christus aan het kruis en het kruis zelf werd door de Katharen verworpen. Daarmee werd de centrale machtspositie van de Kerk in de samenleving door de Katharen op het spel gezet.

In Zuid Frankrijk golden ten tijde van het katholicisme drie kernwaarden:

pretz: respect, edelmoedigheid, opkomen voor zwakkeren;

paratz: gelijkwaardigheid;

convivenzia: verdraagzaamheid en respect voor de mening van anderen.

Deze begrippen waren belangrijk in het leven in deze streek in de Kathaarse tijd. Ook zijn hier de liederen terug te vinden die als onderwerp de "hoofse liefde" hebben. Troubadours waren geliefde gasten op de kastelen om liederen te zingen en verhalen te vertellen. In deze streek en tijd zijn ook zeer geavanceerde muziekinstrumenten ontstaan, die nu nog te zien zijn in het kasteel Puivert bij de gelijknamige plaats. De techniek kwam niet uit de lucht vallen: in Zuid-Frankrijk kwamen vele volkeren met hun verschillende culturen en gebruiken vreedzaam bijeen, wat een levendige en zeer welvarende handel tot gevolg had. Deze welvaart van de Zuid-Franse adel was de Noord-Franse edelen een doorn in het oog. Niet uit te sluiten is dat hun deelname aan de diverse kruistochten tegen de Katharen ook ingegeven werd door deze jaloezie en hebzucht. De vele ontmoetingen met verschillende volkeren en culturen brachten uiteraard niet alleen economische, maar ook technische vooruitgang. Ook opvallend was de rol van de vrouw in deze samenleving. Zij was zeker niet ondergeschikt aan de man en kon ook aangesteld worden als geestelijke.

De rooms-katholieke Kerk beschouwde het Kathaarse geloof als een bedreiging en de vervolging door de Kerk was dan ook fel: er werden vanaf 1209, met steun van de Franse koning, kruistochten georganiseerd met de opzet deze godsdienst uit te roeien. De volledige bevolking van 20.000 inwoners van Beziers werd uitgemeord, Katharen worden massaal levend verbrand en in 1215 wordt Toulouse veroverd. In 1244 valt het laatste Kathaarse bolwerk (Château de Montségur) en gaat de Kathaarse beweging ondergronds. Tijdens die periode werd speciaal voor de vervolging van de Katharen de kerkelijke inquisitie opgericht en geïnstitutionaliseerd. Deze inquisitie, onder leiding van de Dominicanen, heeft meer dan honderd jaar lang in Zuid-Frankrijk onderzoeken, verhoren en martelingen uitgevoerd waaraan de vervolgd stierven, langdurig de gevangenis in gingen of gebrandmerkt werden door het dragen van een geel insigne. Uiteindelijk werd hierdoor de Kathaarse godsdienst uitgeroeid en in 1321 stierf de laatste Kathaarse geestelijke op de brandstapel. Langs het Canal du Midi zijn kastelen en steden die in deze strijd een belangrijke rol speelden, met als centrum de middeleeuwse vestingstad La Cité in Carcassonne.